

УДК 34
3-12

Рекомендовано до друку Вченою радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет» (протокол від 27.06.2024 № 10).

З-12 Забезпечення правопорядку та протидії злочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення : матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 21 черв. 2024 р.). Дніпро : ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2024. 138 с.

Збірник конференції містить матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Забезпечення правопорядку та протидії злочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення» (21.06.2024), у роботі якої взяли участь представники закладів вищої освіти, наукових установ, правоохоронних органів, недержавних установ України та іноземних держав.

Матеріали науково-практичної конференції надруковані в авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

докт. юрид. наук, проф. **Олег КИРИЧЕНКО** (*голова*); канд. юрид. наук, доц. **Тетяна ЛЕЖНЄВА** (*заст. голови*); канд. юрид. наук, доц. **Тетяна АЛФЬОРОВА**; канд. юрид. наук **Сергій ДУБОВ**; докт. юрид. наук, проф. **Вадим НЕГОДЧЕНКО**; канд. юрид. наук, доц. **Станіслав ЧЕРНОП'ЯТОВ**; **Андрій МІРОШНИК** (*секретар*).

ISBN 978-966-981-927-7

© ВВПЗ ДГУ, 2024
© Автори, 2024

(права, можливості, свободи, інтереси), а не той, який обмежує її правове становище (обов'язки, заборони, перешкоди). А отже правильнішим є тлумачення обговорюваної норми саме як норми-принципу про добровільність і рівність, а не як норми-дефініції про статевий склад подружжя.

Таким чином, викладена вище гіпотеза знайшла підтвердження. Частина 1 ст. 51 Конституції України щодо шлюбу не є легальною дефініцією шлюбу чи нормою, що визначає суб'єктів права на шлюб. Вона містить дві норми-принципи, які встановлюють принципи добровільності шлюбу і рівності подружжя. Найвищою ієрархічною нормою, яка все ж містить дефініцію шлюбу, включно із ознакою різностатевості подружжя, є норма ч. 1 ст. 21 СК України. Відтак відсутні саме конституційні перешкоди для відходу від правила про юридичну різностатевість осіб, які бажають укласти шлюб.

Список використаних джерел та літератури:

1. Рішення Європейського суду з прав людини від 01 червня 2023 року у справі «Маймулахін і Марків проти України» (Заява № 75135/14). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_i96

2. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

3. Проект Закону про інститут реєстрованих партнерств № 9103 від 13.03.2023 року. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41497>

4. Пропозиції Міністерства оборони України до проекту Закону України «Про інститут реєстрованих партнерств» (Народний депутат України Совсун І.Р., реєстраційний номер 9103 від 13.03.2023. Перше читання). URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/bills_documents/document-3304940.pdf?fbclid=IwAR3sK3IN5j-mjaZSWd2h54LeZkAfrTVXK2aKsXxUvcCCqV6A3E8hD2Y3YN4

5. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>

Негодченко В.О.

доктор юридичних наук, професор
професор кафедри права
Дніпровського гуманітарного університету

Самойленко О.С.

кандидат юридичних наук
доцент кафедри права
Дніпровського гуманітарного університету

ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ЕТИЧНИХ СТАНДАРТИВ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ

На сьогодні категорія «адміністративно-правові засади» досить часто використовується у дослідженнях як мовна конструкція, яка характеризує

відношення того чи іншого дослідження до адміністративно-правової сфери. Не дивлячись на це, окремі науковці висловлювали свою власну позицію стосовно змісту цієї категорії.

Так, М. І. Легенький, аналізуючи поняття «засади» у системі нормативно-правових актів України, визначає, що у них дана категорія застосовується як «основи», «підстави», «спосіб здійснення», а також у більш широкому розумінні – «принцип» або «пріоритет». Однак при цьому автор робить висновок, що поняття «правові засади» застосовується в якості нормативно-правової бази регулювання конкретної сфери правових відносин [1, с. 27]. Відповідне розуміння адміністративно-правових засад, як сукупності нормативно-правових актів, можна простежити у роботах таких науковців, як А. О. Собакаря та М. В. Коваліва. Вони акцентують увагу на тому, що ці акти містять адміністративні норми та принципи і здійснюють адміністративно-правове регулювання суспільних відносин в конкретній сфері [2].

Д. Г. Заброда, розглядаючи сутність адміністративно-правових засад, визначив у змісті адміністративно-правових засад такі елементи, як «категоріальний»; «нормативний»; «інституційний»; «інструментально-технологічний». Перший елемент визначає поняття та сутність явищ, змодельованих у правових актах; другий – характеризує систему нормативно-правових актів, які містять адміністративно-правові норми; третій стосується характеристики суб'єктів системи відповідних правовідносин; четвертий характеризує форми і методи діяльності зазначених суб'єктів. Відповідно науковець визначає під адміністративно-правовими засадами сукупність «закріплених у нормах адміністративного права параметрів (характеристик) суспільного явища та правовідносин, що потребують урегулювання за допомогою адміністративно-правових засобів» [3, с. 49].

На наш погляд, дана позиція є найбільш наближеною для належного розуміння сутності адміністративно-правових засад.

У зв'язку з цим пропонуємо під адміністративно-правовими засадами реалізації етичних стандартів публічної служби розуміти зовнішню форму виразу етичних приписів поведінки публічних службовців в системі норм адміністративного права. Тому мета адміністративно-правових засад реалізації етичних стандартів публічної служби полягає у формуванні ціннісноорієнтованих моделей поведінки, які покликані сприяти становленню належної моделі організації публічної служби.

Аналізуючи адміністративно-правові засади реалізації етичних стандартів публічної служби, ми, враховуючи попередні дослідження з цієї проблематики [4, с. 12-13], вважаємо за доцільне охарактеризувати умовні рівні, за якими умовно можна об'єднувати та формувати адміністративно-правові засади етичної поведінки публічних службовців. До визначених рівнів, на нашу думку, слід відносити:

Перший рівень – особисті стандарти етичної поведінки (ціннісні орієнтири) та норми етичної поведінки, визначені соціумом, в якому перебуває

публічний службовець. Ці норми не піддаються кодифікації, однак формуються під впливом суспільної моралі та етичних стандартів професійної етики.

Другий рівень – норми службової поведінки особи як публічного службовця у органі публічної служби та за його межами. Ці норми визначаються нормативно-правовими актами, моральними кодексами чи правилами етичної поведінки. Вони є обов'язковими для виконання, а їх недотримання негативно відбивається на іміджі як самого публічного службовця, так і всього органу публічної служби, знижує ефективність реалізації державних функцій.

Третій рівень – норми, які регулюють конфлікти або колізії інтересів, побічні прибутки, подарунки та майнові інтереси. У цьому випадку слід зазначити, що уміло сформований механізм регулювання конфліктів та чітке визначення понять «подарунок», «інтерес», «конфлікт інтересів», «незаконний прибуток» тощо сприяє усуненню двозначності тлумачення тих чи інших ситуацій, зменшує можливості «обходу» законодавства і полегшує проведення службового розслідування та притягнення особи до юридичної відповідальності. Такий підхід до сутності норм даного рівня дає можливість не тільки своєчасного та дієвого розв'язання етичного конфлікту, але й сприяє підвищенню рівня відповідальності за свої дії серед публічних службовців, піднімає рівень довіри до них та самої служби з боку суспільства. Окрім цього, такі норми відіграють захисну функцію до суб'єкта публічної служби як можливого учасника таких конфліктів чи колізій.

Четвертий рівень – норми, які забороняють діяльність, що має ознаки корупційної та формують систему відповідальності за таку діяльність. Зазначені норми встановлюють особливості позаслужбової діяльності публічного службовця і стосуються його фінансових інтересів та містять певні етичні обмеження, які запобігають виникненню корупційних діянь. Ці норми можуть впливати як на формування ціннісних орієнтирів діяльності публічного службовця і, відповідно, формувати матрицю його належної поведінки за власним бажанням. А можуть впливати на поведінку шляхом імперативу, тобто базуватися на почутті страху перед покаранням, знеціненням як професіонала тощо.

Таким чином, до адміністративно-правових засад реалізації етичних стандартів публічної служби ми відносимо сукупність етичних норм-категорій та норм-принципів, які закріплені у нормах службового права та надають категоріальне, нормативно-правове та морально-етичне забезпечення реалізації публічної служби.

Список використаних джерел та літератури:

1. Легенький М. І. Категоріально-змістові передумови дослідження адміністративно-правових засад формування і реалізації державної політики у сфері освіти. *Інтернаука : міжнародний науковий журнал. Серія: «Юридичні науки»*. № 3(8). 2018. С. 25-31.

2. Собакаръ А. О., Ковалів М. В. Адміністративно-правові засади діяльності державних органів у сфері забезпечення національної безпеки. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: юридичні науки».* 2016. URL :

http://science2016.lp.edu.ua/sites/default/files/Full_text_of_%20papers/vnulpurn_2016_845_26.pdf (дата звернення: 17.11.2021).

3. Заброда Д.Г. Адміністративно-правові засади: сутність та зміст категорії. *Адміністративне право і процес : науково-практичний журнал.* 2013. № 4. С. 45-51.

4. Заболотна В. О. Регулятивний потенціал духовно-етичних цінностей в умовах глобалізації : автореф. дис. ... канд. філософ. наук : 09.00.07. Київ, 2007. 15 с.

Чабаненко М.М.

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного,
господарського та екологічного права
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»
ORCID 0000-0002-0661-7605

**ЩОДО УНІФІКАЦІЇ ПІДСТАВ ДЛЯ ВІДВОДУ (САМОВІДВОДУ)
ЕКСПЕРТА, СПЕЦІАЛІСТА, ПЕРЕКЛАДАЧА У ЦИВІЛЬНОМУ,
ГОСПОДАРСЬКОМУ ТА АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ**

Зміст та значення діяльності експерта є тотожними у всіх цивілістичних процесах – цивільному, господарському, адміністративному (в порядку КАС України). В цілому, вона зводиться до утворення і долучення до справи засобу доказування – висновку експерта, який являє собою обґрунтований та об'єктивний письмовий висновок на поставлені експертів питання, що є результатом застосування спеціальних знань, якими володіє експерт, та спрямований на з'ясування відповідних обставин справи. На таку тотожність не впливають ані особливості справ, що належать до цивільної, господарської або адміністративної юрисдикції, ані особливості правового регулювання процесуальних відносин у межах кожного із цих трьох різновидів процесу.

Те саме стосується тотожності змісту та значення у вказаних видах процесу діяльності спеціаліста (надання консультацій та технічної допомоги під час вчинення процесуальних дій, пов'язаних із застосуванням технічних засобів, для застосування яких необхідні спеціальні знаннями та навички, якими володіє спеціаліст) та перекладача (забезпечення усного чи письмового перекладу з однієї мови на іншу або забезпечення спілкування з глухими, німими чи глухонімими).

Відтак процесуальний статус експерта, спеціаліста, перекладача у цивільному, господарському, адміністративному процесах має бути (і здебільшого є) уніфікованим, а відступлення від такої уніфікації повинні бути